

## ESER TAHLİLİ

**JACOB M. LANDAU — RADICAL POLITICS IN MODERN  
TURKEY LEIDEN, E. J. BRILL, 1974 (315 Sah.)**

Prof. İsmet GİRİTLİ

Türkiyenin Sosyo-Politik gelişmesini yakından izleyen ve iyi bilen Küdüs Üniversitesi Profesörlerinden meslekdaşım Jacob M. Landau 1974 yılı sonunda Hollandanın Leiden Şehrinde yayınlanan eserine «Radical Politics in Modern Turkey-Modern Türkiyede Aşırı Politikacılık» başlığını vermiş bulunuyor.

Daha 1975 Yılıının başında imzalayarak bana da bir kopyasını sunduğu İngilizce dilindeki bu eserinde bilim adamı 1960'larda Türkiyeyi aşırılığa götürenlerin nüfusa oranla çok az sayıda olduklarını fakat bir boya damlasının kumaşa damlıyarak o kumaşı boyaması gibi bu aşırılığın da Türk Siyasi Hayatına renklerini verdiğini söylemektedir.

Çok değerli malzeme, tahlil ve gözlemlerle dolu olan bu 291 sahifelik ve ayrıca zengin bir bibliyografya listesi ve konu ve isim endeksi ihtiva eden ve bu itibarla ancak ana hatlarını özetlemek istediğimiz bu kitabında yazar Sol ve Sağdaki aşırı görüş ve örgütleri ayrı ayrı ele almakta ve fakat Türkiyeyi aşırılığa iten ilk girişimin Soldan geldiğini Sağ'ın ise buna bir tepki olduğunu söylemektedir.

Prof. Landau, 1960'larda Türk Edebiyatında göze çarpan aşırılıklara örnek olarak saydığı birçok eserler arasında yargıç Ali Faik Cihan'ın «mütecaviz usluflu» ve «Sosyalist Türkiye» adlı

eserini üç cilt halinde yayınlanan ve Sovyetler tarafından Rusçaya da çevrilen «Türkiyedeki Amerika» ve nihayet yine Amerikan düşmanlığını dile getiren Dr. Türkkaya Ataöv'ün «Amerika, NATO ve Türkiye» adlı kitabı ile CHP Milletvekili Şüklü Koç'un «Eğitimde Emperyalizm ve Yabancılaşma» adlı kitabını zikretmektedir.

Yazara göre, Türk Gençliğinin aşırılığa kaymasında Türkiye İşçi Partisi tarafından desteklenen Fikir Klüpleri Federasyonunun ve özellikle fiilen 1969 Sonbaharında onun yerini alan ve kısaca «DEV-GENÇ» olarak bilinen «Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu»nun büyük etkisi olmuştur.

Kendine bağlı bir takım kuruluşları ve yayın organları olan bu örgüt şiddetin metod olarak kullanılmasında etkili olmuş, aşırı gruplar bankalar soymuş, polise ateş etmiş, bombalar ve patlayıcı maddeler fırlatmış ve Türkiyedeki yabancı personele saldırmıştır. Bunların aynı zamanda bölücülük ve bölgeciliği körükledikleri görülmektedir. Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi Türkiyede Proleter İhtilal düzenlemekle suçlanan sanıklardan birinin mahkemede Atatürkçü olmadıklarını ve Atatürkçülüğün, kendi'eri Sosyalist oldukları için amaçları ile bağdaşamayacağını söyledisini yazan Prof. Landau, bu sanığın beyanını önemle karşılamaktadır. Prof. Landau'ya göre, 12 Mart 1971 müdahalesi anarşiye karşı ve özgürlüğün korunması için yapılmıştır.

Türk Basınının aşırı sol'a kaymasında kitabın yazarı 20 Aralık 1961'den 30 Haziran 1967'ye kadar yayın hayatında bulunan ve Doğan Avcıoğlunun başyazarı olduğu «YÖN» dergisinin rolünü büyük görmektedir. Çeşitli Sosyalizm anlayışlarına sahip bulunan YÖN yazarları yüzünden «Sosyalizm» deyiminin müphem bir hale geldiğini söyleyen Prof. Landau 3 Ocak 1967'de İstanbul'da yayınlanmağa başlayan ve 21 Nisan 1971 o kadar yayın hayatını sürdüren haftalık «AND» adlı derginin Türkiye İşçi Partisinin aşırı kanadını tuttuğunu yazmakta ve Doğan Özgüden'in derginin 22 Nisan 1969 Tarihli nüshasında çıkan «Evet Aşırı Solcu-yuz» başlıklı baş yazısını ve yine aynı derginin 1 Mayıs 1970 tarihli nüshasında yayınlanan «Devrimcilerin Görevi Devrim Yapmaktır» başlıklı makaleyi zikretmektedir.

1963'ten itibaren YÖN dergisinin İslam Sosyalizmini tartıştığını ve 1965'te Fransız Komünist Roger Garaudy'nin kitabını

tercüme eden Avcioğlu'nun «Sosyalizm ve İslamiyet» adı altında yayınladığını yazan Prof. Landau; Doğan Avcioğlu'nun 21 Ekim 1969'dan itibaren Ankarada «DEVİRİM» adlı haftalık gazeteyi çıkardığına deyinmekte ve bunun da YÖN ve Türk Komünist Partisinin bazı yayınları gibi CHP eski milletvekili Cemal Reşit Eyüpoğlu tarafından finanse edildiği konusundaki görüşü zikretmektedir.

Türk Sendikacılığındaki aşırılığın TÜRK-İŞ'ten koparak 12-13 Şubat 1967'de kurulan DİSK'e bağliyan kitap yazarı, devrin TÜRK-İŞ Genel Sekreteri olan Halil Tunç'un DİSK'in kuru'masından Türkiye İşçi Partisini ve Maocuları suçladığını yazmakta ve DİSK'in sınıf kavgasına angaje olduğunu belirtmektedir.

Prof. Landau, Sol'un Türkiyede aşırılığa sürüklenmesinde 13 Şubat 1961'de kurulan Türkiye İşçi Partisinin (TİP)'in büyük yeri ve rolü olduğuna inanmaktadır. Nitekim kitabın 49 sahifesi bu konuya ayrılmıştır. TİP'in gelişmesi ve özellikle bu parti içindeki mücadele ve kliklere değinen yazar, TİP'i geliştiren Mehmet Ali Aybar'ın Kasım 1967 de muhtemelen Garaudy'den esinlenerek «İnsancıl Sosyalizm» sloganı ile Sovyetlerin Çekoslovakya'yı işgaline karşı çıkmasının başta Behice Boran olmak üzere TİP'in dogmatik liderleri tarafından tasvip edilmediğini ve Aybar'ın istifaya götürüldüğünü yazmakta ve TİP'in bölücülük ve bölgecilik yapması dolayısıyla Şubat 1971 de açılan davanın 20 Temmuz 1971 de sonuçlandığını ve Anayasa Mahkemesinin oy birliği ile partinin kapatılmasına karar verdiğini anlatmaktadır.

Kanaatimizce Prop Jacop M. Landau'nun kitabı özellikle 1960 lardan itibaren Türkiyede kutuplaşan ve aşırılaşan politikanın nedenlerini öğrenmek isteyen yabancılara ve yakın tarihimizde cereyan etmiş olayları hatırlamak isteyen herkese çok faydalı ve değerli bir kaynaktır.